

‘Meer geld niet

Op woensdagmorgen 19 april 2017 vindt in Veendam een enorme gasexplosie plaats. Bij de ontploffing, die een groot deel van een appartementencomplex verwoest, komt één man om het leven. Terwijl de hulpdiensten hun werk doen, duiken berichten op dat het om een notoire overlastgever zou gaan. Een terugblik met burgemeester Sipke Swierstra.

‘Het was iets na zeven uur in de ochtend toen ik werd gebeld. Onderweg naar de flat werd ik al telefonisch op de hoogte gebracht van wat er was gebeurd. De mensen uit de getroffen flat waren in de omgeving ondergebracht. Ik ben ter plekke gegaan en heb een overleg met het gemeentelijk beleidsteam gehouden, waarin we de lijnen voor die dag hebben uitgezet. In dat overleg trokken wij samen op met wooncorporatie Acantus,

‘De persconferentie later op de dag hebben wij live via facebook uitgezonden’

de Veiligheidsregio, de politie en de Gemeentelijke Kolom. Acantus zocht contact met een wooncorporatie in Drachten, die eerder een vergelijkbare explosie hadden meegemaakt. Dan zie je dat ook op dat vlak de lessen worden gedeeld. Via sociale media hebben we gevolgd wat het nieuws was dat buiten rondging. De geruchten die ontstonden en de vragen die er nog leefden. Bij de plek van de explosie heb ik de media te woord gestaan. Ook hebben we mijn statement als YouTube-filmpje op onze eigen website geplaatst. De

persconferentie later op de dag hebben wij live via facebook uitgezonden. Daar kregen we goede respons op.’

Instabiel

‘Twintig, vooral oudere, mensen uit de flat konden niet allemaal terug, omdat de constructie nog lange tijd instabiel was. Dat hebben we de dakloze bewoners ook uitgelegd op donderdagavond tijdens een bijeenkomst op het gemeentehuis. Wij hebben verteld dat wij eerst een goed bouwkundig onderzoek moesten doen, voordat de mensen weer terug naar de flat konden. Om de eerste periode te overbruggen, kregen alle betrokkenen 250 euro van de gemeente, om de noodzakelijke dingen te kopen. Dat was niet bedoeld om een nieuwe garderobe aan te schaffen, maar wel om die eerste dagen door te komen. Om een tube tandpasta te kunnen kopen en andere dingen die op dat moment nodig waren. Je moet je voorstellen dat iedereen direct na de klap naar buiten was gevlucht. Alles lag nog binnen. Van pinpassen tot medicijnen. Dat moest geregeld worden. Zo was direct in de opvanglocatie al een apotheek in actie.’ De gemeente wordt daarin ondersteund door de stichting Salvage. ‘Salvage heeft een hele week meegedraaid in de crisisorganisatie. Wij kenden ze vooral van de hulp bij woningbranden. Maar ook met dit soort incidenten zijn ze van onschatbare waarde. Namens de verzekeraars begeleiden ze de bewoners. Toen de situatie stabiel was, mochten bewoners onder begeleiding van Salvage naar binnen. Ze kregen een verhuisdoos mee om de belangrijkste spullen mee te nemen. Van een schilderijtje tot en met een urn met de as van oma zijn gered.’

Opvanghal

De contacten met de bewoners zijn volgens Swierstra waardevol, om ook het eigen beeld in te kleuren. ‘In de opvanghal op de dag van de explosie ben je vooral een luisterend oor. Maar het is goed om er te zijn,

(Fotografie: RTV Noord)

de oplossing'

omdat je de mensen mee kunt nemen in de besluiten van het crisisteam. We konden ze uitleggen wat onze verantwoordelijkheid was, waarvoor ze bij de wooncorporatie moesten zijn en wat ze met hun verzekeraar moesten bespreken. In het weekend bleek dat er ook sprake was van asbest. Om de mensen ook daarover goed te informeren en hun zorgen weg te nemen, hebben we de GGD aan boord gehaald.' Inmiddels heeft iedereen tijdelijke woonruimte gevonden. 'Maar dat betekent niet dat de crisis daarmee is afgerond, want de explosie staat nog bijna dagelijks op de agenda. Twee vrijstaande woningen waren onbewoonbaar, de flat aan de overkant is zwaar beschadigd. Daar zijn de kozijnen ontzet. Ook met die mensen hebben wij inmiddels weer een gesprek gehad.'

Wat Swierstra opvalt, is dat de mensen in Veendam naar elkaar omkijken. 'Er is veel saamhorigheid. Familie, vrienden en burenschoten te hulp. Soms samen met de verschillende instanties. Tegelijkertijd scheelt het dat de bewoners behoorlijk zelfredzaam zijn. Het was goed om te zien hoe veerkrachtig de mensen zijn.'

Verwarde personen

In de media gaat al vrij snel het verhaal rond dat de gasexplosie is veroorzaakt door een notoire overlast-

gever. 'De explosie werd al vrij snel gekoppeld aan het thema van *verwarde personen*', aldus Swierstra. Toch heeft hij er moeite mee om het 1-op-1 aan die discussie te koppelen. 'Vooralsnog is niet vastgesteld of de explosie moedwillig is veroorzaakt of dat er sprake is geweest van technisch falen. Maar los daarvan zag je in de media terug dat deze casus als voorbeeld werd gebruikt in de discussie over de bezuinigingen in de GGZ. Zo zei Kamerlid Lilian Marijnissen

'Van een schilderijtje tot en met een urn met de as van oma zijn gered'

diezelfde avond in *Pauw* dat mensen die vroeger in instellingen woonden door de bezuinigingen tegenwoordig in reguliere woningen werden ondergebracht. Met alle risico's van dien. Dat is naar mijn idee te kort door de bocht. Wij zijn die ochtend van de explosie direct nagegaan of het slachtoffer bij ons bekend was. Wij hadden nooit klachten ontvangen van burenoverlast. Bij ons was verder geen dossier dat aanleiding had kunnen geven om ons hier extra zorgen over te maken.'

Uit het contact met Acantus blijkt ook dat de wooncorporatie zich met hulpverlenende instanties inten-

sief met de bewoner bezighield. ‘Acantus zat er bovenop, maar had ook het beeld dat de situatie relatief perspectiefvol was. Ook de directe omgeving van de jongen en zorgverleners hadden niet de indicatie dat er iets ernstigs stond te gebeuren. Mijn contacten met de familie van de omgekomen jongen, de verhalen van omwonenden en van zorgverleners geven een genuanceerd beeld over hem. Je kunt nooit helemaal uitsluiten dat er iets gebeurt. Maar om alle mensen met een potentieel geestelijk probleem preventief op te sluiten is ook ondoenlijk en onwenselijk. In dit geval had hij huisvesting, was er zorgbegeleiding en begeleiding vanuit de wooncorporatie. Hij is niet aan zijn lot overgelaten. Met andere woorden, het heeft niet direct iets met de bezuinigingen te maken. Meer geld had het probleem waarschijnlijk niet opgelost.’

Opvolgen van IBS

Wel brengt de casus Swierstra op een gerelateerd thema, namelijk de koppeling tussen de openbare orde en veiligheid en het zorgdossier. ‘Mensen met geestelijke problemen komen nog wel eens op ons pad als ons wordt verzocht om een IBS af te geven. Vaak blijft het dan bij een eenmalig contact. Het ongeluk heeft mij geleerd dat het van belang kan zijn om daarna te blijven volgen wat er met zo iemand in de nasleep nog gebeurt. Hoe wordt de zorg nadien opgepakt, als iemand na een IBS weer terugkeert op zijn oude stek? Incidenten zijn niet helemaal te voorkomen, maar het lijkt wel verstandig om in dat soort situaties de vinger nog beter aan de pols te houden.’ <